

بررسی عوامل فردی، رفتاری، ساختاری و فرهنگی موثر بر توسعه بیمه محصولات

کشاورزی (مطالعه ای در استان زنجان)

کمال ناصری

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان

Kamal.naseri@gmail.com

نبی اله محمدی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، گروه مدیریت بازرگانی

Mohammadi.n@gmail.com

چکیده

یکی از عواملی که بیمه کشاورزی را از سایر بیمه‌ها متمایز می‌کند نوع نگاه مسئولان دولتی و بیمه‌گذاران به بیمه کشاورزی است. هم مسئولان و هم بیمه‌گذاران در این بخش بیمه را به عنوان یک ابزار حمایت مالی و نه یک طریق مدیریت ریسک از سوی بیمه‌می‌شناسند. به عبارت دیگر در ذهن این افراد تفکیکی بین پرداخت یارانه به تولیدکنندگان، که غالباً با هدف کمک مالی به تولیدکننده و افزایش رفاه او صورت می‌گیرد با بیمه که یک قرارداد دو طرفه بین تولیدکننده به عنوان بیمه‌گذار و صندوق به عنوان بیمه‌گر است و با هدف مدیریت ریسک صورت می‌گیرد وجود ندارد. این پژوهش از حیث روش چون از ابزار پرسشنامه استفاده شده، توصیفی و از نوع پیمایشی است و از آنجایی که تمام اهداف این پژوهش در راستای کسب دانش لازم جهت برطرف کردن نیازی مشخص و شناخته شده می‌باشد، بنابراین روش این پژوهش بر اساس هدف کاربردی است. با توجه به اینکه این تحقیق در بازه زمانی آبان ۱۳۹۴ تا دی ۱۳۹۵ انجام می‌شود، جزو تحقیقات مقطعی به حساب می‌آید. در این تحقیق از هر دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در روش کتابخانه‌ای با استفاده از ابزار فیش برداری و در روش میدانی، از ابزار پرسشنامه نسبت به جمع‌آوری داده‌ها اقدام خواهد شد. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده می‌شود که از طریق مراجعه حضوری تکمیل می‌گردد. جامعه آماری این پژوهش، کشاورزان شهرستان زنجان می‌باشد. در این فصل ابتدا برای متغیرها آزمون نرمال بودن انجام شد که بر اساس نتایج آن که به روش کلموگروف اسمیرنوف محاسبه شده بود، هیچکدام از داده‌ها نرمال نبودند و همچنین آزمون تی استیودنت نشان داد که اختلاف معنا داری بین متغیرها در جامعه کشاورزان وجود دارد همچنین نتایج بدست آمده از آزمون همبستگی اسپیرمن نشان داد که همه فرضیه‌های تحقیق پذیرفته شده و فقط فرضیه فرعی چهارم رد شد و مدل رگرسیونی تحقیق نشان داد که عوامل فرهنگی، عوامل فردی و عوامل ساختاری متغیرهای مناسبی برای توسعه بیمه محصولات کشاورزی می‌باشند. و در آخر آزمون فریدمن نشان داد که بین متغیرها تفاوت معنا داری وجود دارد و رابطه معنا داری با یکدیگر دارند بر این اساس عوامل ساختاری بالاترین امتیاز و عوامل فردی دارای کمترین امتیاز است.

واژگان کلیدی: عوامل فردی، عوامل فرهنگی، عوامل ساختاری، عوامل اقتصادی و توسعه بیمه کشاورزی

مقدمه

تولید در بخش کشاورزی تفاوت‌هایی با سایر زمینه های تولیدی و تجاری دارد که مهمترین آنها اتکاء زیاد فعالیت های این بخش به طبیعت و مواجه شدن با طیف وسیعی از خطرات و حوادث طبیعی مانند سیل، تگرگ، سرما و گرما، آفات و امراض نباتی می باشد که فعالیت در این بخش را به فعالیتی پرخطر و توأم با ریسک تبدیل کرده است. به عبارت دیگر سرمایه گذاری در بخش کشاورزی به دلائل مختلف نظیر ریسک بالای فعالیت که ناشی از وابسته بودن تولید به عوامل غیر قابل پیش بینی شده است، با مشکلات زیادی مواجه است و سرمایه گذاران تمایلی به فعالیت در این بخش ندارند. از طرفی این بخش، سهم عمده ای از اشتغال، تولید و صادرات کشور را در دست داشته و امنیت غذایی را برای مردم تامین می کند. با این وجود راهی بجز کاهش ریسک و مدیریت آن وجود ندارد. یکی از ابزارهای مدیریت ریسک، بیمه فعالیتهای کشاورزی است. سود مورد انتظار بخش کشاورزی ارتباط مستقیمی با شرایط اقلیمی (به ویژه در شرایط کشت دیم) دارد. حتی اگر مشکل آبیاری محصولات نیز وجود نداشته باشد، مخاطره فعالیت از طریق وجود سیل و یا یخبندان وجود دارد. بنابراین احتمال وقوع مخاطرات در سود کشاورزی بخصوص در کشور ما با شرایط خاص اقلیمی همواره وجود دارد (کرباسی، ۱۳۹۰: ۴۱-۴۲).

سرمایه به عنوان یکی از مهمترین نهاده های تولید اهمیت بسزایی در افزایش سطح تولید فعالیتهای اقتصادی و در نتیجه افزایش بهره وری سایر عوامل تولید دارد. در بخش کشاورزی نیز سرمایه و سرمایه گذاری عنصر کلیدی رشد و توسعه محسوب می شود. کمبود سرمایه در بخش کشاورزی کشور باعث پایین آمدن سطح بهره وری نهاده های تولید شده است. بهره وری اندک موجب کاهش درآمد انتظاری طرح های کشاورزی و سودآوری این فعالیتهای شده و آنها را برای سرمایه گذاری غیر اقتصادی و پر ریسک متصور ساخته است. تجربه کشورهای موفق در زمینه تولید محصولات کشاورزی نشان می دهد که به کارگیری تجهیزات سرمایه ای در فعالیتهای مختلف کشاورزی منجر به افزایش بهره وری عوامل تولید از جمله مدیریت، نیروی کار و زمین شده است. این امر علاوه بر پوشش هزینه نهاده های تولید و ایجاد بازده مناسب برای سرمایه گذاری ها، مازاد عرضه داخلی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی را به همراه داشته است. بازار مالی کشاورزی به سبب نقش مؤثری که در تأمین منابع مالی و سرمایه مورد نیاز برای سرمایه گذاری و توسعه بخش کشاورزی دارد، از اهمیت در خور توجهی برخوردار است. وجود یک بازار مالی کارآمد که نیازهای مالی کشاورزان را با هزینه مبادله نسبتاً پایینی تأمین کند از جمله پیش نیازهای بنیادی توسعه بخش کشاورزی به شمار می رود. سرمایه گذاری از اجزای مهم هزینه ملی و لازمه تولید و اشتغال بوده و رشد تولید ناخالص داخلی و رشد اقتصادی در گرو سرمایه گذاری می باشد. سرمایه به عنوان یکی از مهمترین نهاده های تولید بوده و می تواند منجر به افزایش بهره وری نیروی کار شود، کشاورزی نیز از این موضوع مستثنی نبوده و سرمایه گذاری مناسب در آن موجب بهبود شاخص های تغذیه ای و سلامتی می شود و همه این ها در گرو امنیت سرمایه است و این امنیت با یک بیمه مناسب صورت خواهد گرفت (کرمی، ۱۳۹۰).

بیمه اساساً یک مفهوم اقتصادی است و صنعت بیمه جزئی مهم از اقتصادهای ملی است، به طور کلی، بیمه در جوامع با درآمد سرانه بالاتر، گسترش بیشتری دارد. بهبود وضعیت اقتصادی، موجبات پیشرفت و ترقی بیمه را فراهم می آورد. اما جنبه دیگر اثر بیمه بر افزایش رفاه و تولید در اقتصاد است. با تأکید بر نقش بیمه، به عنوان یکی از ابزارهای مدیریت ریسک، یعنی تأمین امنیت و آرامش خاطر در تولید کالا و خدمات و سرمایه گذار، می توان گفت که سرمایه گذاری ها را افزایش داده و تولید با سرعت بیشتری رشد می نماید. این رونق موجبات افزایش درآمد، افزایش اشتغال و کاهش تورم (از طریق افزایش تولید) می شود. در ایران، بخش کشاورزی پس از بخش خدمات، بزرگترین بخش اقتصادی کشور به شمار می رود و با تولید محصولات مختلف، عهده دار کار دشوار تأمین مواد غذایی برای شهروندان است، به نحوی که می توان گفت نزدیک به ۲۵ درصد از تولید ناخالص داخلی، ۲۳ درصد سطح اشتغال و میزان این توجهی از درآمد های ناشی از صادرات غیر نفتی کشور مربوط به این بخش

اولین همایش بین المللی و سومین ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

است. نقش بخش کشاورزی در تامین بیش از ۸۰ درصد نیازهای غذایی جامعه، تولید بخش اعظمی از منابع لازم برای صنایع و ایجاد زمینه لازم برای ثبات سیاسی و اقتصادی کشور نمایانگر اهمیت فراگیر بهبود عملکرد آن در سطح محلی و ملی می باشد. (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

دولت ها، به دلیل اهمیت بی اندازه بخش کشاورزی، همواره کوشیده اند با برنامه ها مختلف به گسترش و فراگیر ساختن بیمه در بین کشاورزان کمک کنند تا از یک سو، زمینه عدالت اجتماعی را برای آنها آماده کرده باشند و از سوی دیگر، بستر امنی برای تولیدات بیشتر و بهتر فراهم آورند. این درحالی است که پذیرش بیمه کشاورزی در جامعه روستایی، مانند هر نوآوری دیگری از سوی تولیدکنندگان محصولات کشاورزی، با مقاومت رو به رو میشود یا به کندی پیش می رود و فرآیند زمان بر است. به نحوی که بیمه با پیشینه چند ساله اش در ایران، هنوز نتوانسته است به طور جدی و گسترده در بافت باورهای اجتماعی و فرهنگ کشاورزان رخنه کند و در مورد هیچکدام از محصولات کشاورزی نیز نتوانسته است، تمامی کشاورزان را زیر پوشش قرار دهد و زمینه مشارکت همه آنها را در بیمه همگانی کشاورزی فراهم آورد. این امر برگرفته از یک رشته عواملی است که باید شناسایی شود و برای توسعه بیمه در میان کشاورزان مورد توجه قرار گیرد (شاهنوشی، ۱۳۹۰: ۱۰۳-۱۲۱)

اگر ما نظام بیمه ای را در جهان، با در نظر گرفتن تجربه طولانی آن بررسی کنیم بی می بریم که بیمه دقیقاً با هدفی اقتصادی به وجود آمده و در زمینه های مختلف اقتصادی از جمله ایجاد امنیت سرمایه گذاری، هدایت سرمایه ها، توزیع درآمد و... نقش مهمی را به عهده دارد. نبود بیمه محصولات کشاورزی و پایین بودن میزان امنیت مالی در فرایند تصمیم گیری کشاورزان تأثیر گذاشته، باعث می شود که تصمیم های آنها از لحاظ اقتصادی براساس تابع های تولید نباشد و در نتیجه چنین واقعیتی، همیشه منابع برای تولید بهینه تخصیص نمی یابد و در سطح کلان باعث به هدر رفتن آنها می شود. چنین شرایطی بر روی روابط تجاری کشاورزان نیز تأثیر می گذارد و سبب می شود که شیوه های مختلف تجاری که در حقیقت به ضرر تولیدکنندگان است گسترش یابد. بدین جهت کشاورز سعی خواهد کرد ریسک موجود را به دیگری منتقل کند و به درآمد کم ولی مطمئن تر بسنده نماید و مازاد درآمد حاصل از کشاورزی به دست دلالان و واسطه های این بخش برسد. کاهش درآمد کشاورزان در میزان سرمایه گذاری آینده آنها تأثیر می گذارد. این امر نتیجتاً باعث کاهش تولید می شود و این چرخه به صورت یک دور باطل به عدم توسعه کشاورزی می انجامد و این بخش نمی تواند نقش اساسی خود را در توسعه کشور ایفا کند. بیمه موجب می شود که موقعیت اعتباری کشاورزان بهبود یابد و زمینه ودسترسی آنها را اعتبارات بانکی فراهم می آورد. در حال حاضر تنها درصدی از کشاورزان بزرگ و با نفوذ که امکان تهیه وثیقه یا ضامن بانکی را دارند از این اعتبارات استفاده می کنند. علاوه بر این بیمه کشاورزی می تواند موجب توزیع مجدد درآمد شود. بیمه محصولات کشاورزی به عنوان یک نوآوری جدید در سالهای اخیر مورد توجه بسیاری از کشاورزان قرار گرفته است. پذیرش نوآوریها به طیف وسیعی از فاکتورهای فردی، اجتماعی، اقتصادی، سازمانی و فرهنگی و به همان اندازه به ویژگی های خود نوآوری وابسته است. از این رو پذیرش نوآوریهای جدید، زمانی اتفاق می افتد که درک افراد از نوآوریها، به سمت افزایش دستیابی به اهداف باشد (یزدان پناه، ۱۳۸۹: ۳۱)

از آن جا که میزان موفقیت و کارایی سیاست بیمه محصولات کشاورزی به طور قابل توجهی به گرایش کشاورزان به بیمه محصولات خویش بستگی دارد، انجا بررسیهای تحلیلی به منظور تعیین تأثیر عوامل، بر فرآیند تصمیم گیری کشاورزان در گرایش به بیمه محصولات از اهمیت خاصی برای نظام برنامه ریزی و سیاست گذاری بخش کشاورزی برخوردار است، تا به موجب آن مبنا و الگویی برای ارزیابی نتایج عملی طرح و اتخاذ راه کارهای مناسب برای رفع کاستیها و نیز افزایش کارایی بیمه در بخش کشاورزی فراهم گردد.

گرچه مخاطره در تولید و بازاریابی محصولات کشاورزی امری اجتناب ناپذیر است، اما مدیریت پذیر است. در این راستا، تولید کنندگان و سیاستگذاران اقتصادی در جوامع مختلف در مواجهه با مخاطرات طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و شخصی در

اولین همایش بین‌المللی و سومین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

فعالیت‌های کشاورزی، استراتژی‌ها و شیوه‌های متفاوتی را به منظور مدیریت و کاهش ریسک به کار گرفته‌اند، هر چند که این روشها ممکن است بدون توجه به اصول علمی مدیریت ریسک و به صورت ناخواسته و براساس تجربه صورت پذیرفته باشد. تنوع در تولید محصولات، اشتغال و ایجاد درآمد در خارج از مزرعه، پیش فروش محصول، استفاده از شیوه‌های کشت مشارکتی، بهره‌گیری از بازارهای آینده و قرارداد فروش، و خرید بیمه تولید و درآمد، نمونه‌ای از شیوه‌های مدیریت ریسک توسط تولیدکنندگان در بخش کشاورزی است. دولتها نیز کوشیده‌اند با تدوین سیاستهای حمایتی، از جمله پرداختهای جبران‌نی، تعیین قیمت‌های تضمینی، پرداخت وام زیر شرایط خاص، کنترل تولید و سطح زیر کشت و پرداختهای موردی برای جبران بخشی از خسارتهای ناشی از حوادث غیر مترقبه به امر مدیریت ریسک در کشاورزی کمک کنند (نعیمی نظام آبادی، ۱۳۸۸: ۲۴-۲۵).

خسارات موجود در بخش کشاورزی شامل خسارات مالی وارد بر محصولات کشاورزی نظیر خسارات طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و جانی وارد بر کشاورز است که برای کاهش این خسارات باید اقدام به بیمه کشاورزی کرد. بیمه محصولات کشاورزی در کشورهای مختلف براساس یکی از روشهای هزینه تولید و با در نظر گرفتن نسبتی از بازده محصول و وام پرداخت شده به کشاورز صورت می‌گیرد. اصولاً بیمه کشاورزی از سوی دولتها برای حل دو مشکل اساسی درآمد بسیار پایین و درآمد بی‌ثبات مورد توجه قرار می‌گیرد. شواهد حاکی از آن است که فرایند بیمه کشاورزی در ایران پویایی و سرعت لازم را نداشته و این امر ناشی از شناخت محدود کشاورزان از بیمه محصولات کشاورزی و نیز محدودیت درآمد و بودجه به همراه فشار تورمی دوران رکود است. ولی در نهایت می‌توان گفت بیمه محصولات کشاورزی ابزاری است که مدیران با کمک آن قادرند امنیت سرمایه‌گذاری خود را تضمین کنند. (کهنسال، ۱۳۸۸: ۳۵-۵۲).

اساساً برای پذیرش بیمه از سوی کشاورزان با دید آگاهی‌های عمومی آنان را نسبت به بیمه بالا برد، بیمه‌گذاران فعلی را حفظ کرد، درکی اساسی از نقش حیاتی بیمه کشاورزی در تامین امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش ایجاد کرد و انگیزه لازم را در کشاورزان به وجود آورد. از آنجا که میزان موفقیت و کارایی سیاست بیمه محصولات کشاورزی به طور درخور توجهی بستگی به تقاضا و گرایش کشاورزان نسبت به بیمه محصولاتشان دارد لذا انجام بررسیهای تحلیلی به منظور تعیین تأثیر نسبی عوامل گوناگون اقتصادی، اجتماعی و فنی و بخصوص عامل ریسک‌پذیری کشاورزان بر فرایند تصمیم‌گیری آنان نسبت به تقاضای بیمه محصولات از اهمیت خاصی برای نظام سیاست‌گذاری بخش کشاورزی برخوردار است (نعیمی نظام آبادی، ۱۳۸۸: ۲۸).

بیمه کشاورزی در ایران همانند بسیاری از کشورهای جهان با موانع و مشکلاتی روبه‌روست که توسعه و گسترش فراگیر آن را محدود می‌سازد و چنانچه با بهره‌گیری از تجربه‌های جهانی راهکارهای مناسب برای آنها اندیشیده نشود در آینده نه‌چندان دور چالشهای جدی در رابطه با پایداری بیمه کشاورزی در کشور را فراروی صندوق بیمه و بخش کشاورزی قرار خواهد داد. نکته درخور توجه این است که بررسی بیمه کشاورزی در کشورهای مختلف جهان نشان می‌دهد بسیاری از مشکلات بیمه در بین این کشورها مشترک است که دلیل اصلی آن مشترک بودن ماهیت تولید در بخش کشاورزی در کشورهای مختلف است. به همین دلیل بسیاری از راهکارهایی که کشورهای پیشرو در امر بیمه برای رفع موانع و مشکلات به کار گرفته‌اند می‌تواند در حال حاضر و یا در آینده نزدیک با فراهم کردن برخی شرایط لازم در ایران نیز مورد استفاده قرار گیرد. در این بخش به برخی از موانع و چالشها و راهکارهای احتمالی آن اشاره می‌شود. (قلاوند، ۱۳۹۱: ۴۹-۶۱).

جعفریان کیکانلو و بوذرجمهری (۱۳۹۳)، اثرات بیمه محصولات کشاورزی بر توسعه کشاورزی پایدار در مورد دهستان قاضی شهرستان مانه و سملقان را ارزیابی کردند. روش تحقیق کاربردی، پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه می‌باشد. جامعه آماری شامل ۶۵۰ نفر از خانوارهایی بود که شغل اصلی آنان کشاورزی بود. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که با مطرح شدن توسعه پایدار در تمامی زمینه‌ها بخصوص در زمینه کشاورزی پایدار، باید مخاطرات فعالیت‌های کشاورزی را به حداقل رسانده و

۴

اولین همایش بین المللی و سومین ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

زمینه تولید مداوم آن فراهم نشود. همچنین اثرگذاری بیمه محصولات کشاورزی بر پایداری بعد اقتصادی و اجتماعی کشاورزان و بعد زیست محیطی کشاورزی مثبت و قابل توجه بوده است.

پاریاب (۱۳۹۳)، عوامل موثر بر پذیرش و رضایتمندی کشاورزان از بیمه محصولات کشاورزی را بررسی کرد. اهمیت بیمه محصولات کشاورزی برای کشاورزان خرده پا در کاهش ریسک و از سوی دیگر عدم گسترش بیمه در بین کشاورزان از یک طرف، و از طرف دیگر وابسته بودن میزان پذیرش و توسعه بیمه محصولات کشاورزی به تقاضا و گرایش کشاورزان و تولیدکنندگان بخش کشاورزی به سمت بیمه، انجام پژوهش هایی به منظور شناسایی عوامل تاثیرگذار گوناگون فردی و حرفه ای، اقتصادی و اجتماعی بر فرایند تصمیم گیری آنان نسبت به تقاضای بیمه محصولات کشاورزی لازم و ضروری است. این تحقیق با هدف کلی بررسی عوامل موثر در پذیرش بیمه محصولات کشاورزی انجام گرفت. برای انجام این تحقیق که بصورت مروری انجام شد حجم وسیعی از موضوعات موبوط به بیمه، بیمه کشاورزی، نگرش نسبت به بیمه، میزان رضایت مندی کشاورزان از بیمه محصولات و بررسی های صورت گرفته در زمینه عوامل تاثیر گذار بر موفقیت بیمه محصولات کشاورزی، مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از تحقیق، موجب بهبود نظام بیمه محصولات کشاورزی و بدنبال آن توسعه کشاورزی و در نهایت توسعه روستایی گردید.

روستایی و همکارانش (۱۳۹۳)، نقش بیمه محصولات کشاورزی در توسعه پایدار روستایی و عوامل موثر بر پذیرش آن در مورد شهرستان ممسنی، را بررسی کردند. ناپایداری و مخاطره آمیز بودن شرایط تولید در کشاورزی سبب شده است که تولید این بخش بعنوان فعالیتی توأم با ریسک تلقی شود. هدف این پژوهش بررسی اثرات بیمه محصولات کشاورزی بر وضعیت اقتصادی کشاورزان روستاهای شهرستان ممسنی می باشد، که می تواند زمینه ساز توسعه روستایی باشد و همچنین شناسایی عوامل موثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی می باشد. این تحقیق از نوع کاربردی و به لحاظ روش، پیمایشی می باشد. آمار و اطلاعات این پژوهش از روش کتابخانه ای، اسنادی و مطالعه پیمایشی از طریق تکمیل پرسشنامه از ۱۷۵ خانوار روستایی که به طور تصادفی انتخاب شدند، صورت گرفته و با استفاده از نرم افزار **Excel** و **Spss** و **Eviews** به تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان دهنده تاثیر مثبت بیمه محصولات کشاورزی در توسعه روستایی شهرستان مورد مطالعه بوده و همچنین نشان داد که شرکت در کلاس های ترویجی، سن و سطح زیر کشت بطور معنی داری بر پذیرش بیمه از سوی کشاورزان شهرستان موثر می باشد. همچنین برای پذیرش هر چه بیشتر بیمه محصولات از سوی کشاورزان راهکارهایی ارائه شد.

اوسپینکو^۱ و همکارانش (۲۰۱۵)، بررسی کردند که آیا تقاضا برای بیمه چندساله محصولات کشاورزی وجود دارد؟ هدف این مقاله بررسی تقاضای کل برای قراردادهای بیمه یکساله و چندساله محصولات کشاورزی و بحث در مورد بازار بالقوه برای بیمه های زراعت و اصلاح نباتات چند ساله می باشد. در این مقاله، مدل انتخاب گسسته پویای جایگزین بیمه ها در قراردادهای یک و چندساله قراردادهای بیمه پیشنهاد شده برای خطرات ناجور برخلاف میل کشاورزان، ارائه شد. کشاورزان انتخاب بیمه های خود را بر اساس مصرف آب و برق، تعیین می کنند. نتایج نشان داد که در بازار بیمه رقابتی برای خطرات ناجور برخلاف میل کشاورزان، تقاضای همزمان برای هر دو قرارداد بیمه وجود دارد. علاوه بر این، قرارداد چند ساله، نفوذ بیمه محصولات در بازار را افزایش می دهد.

¹ Osipenko

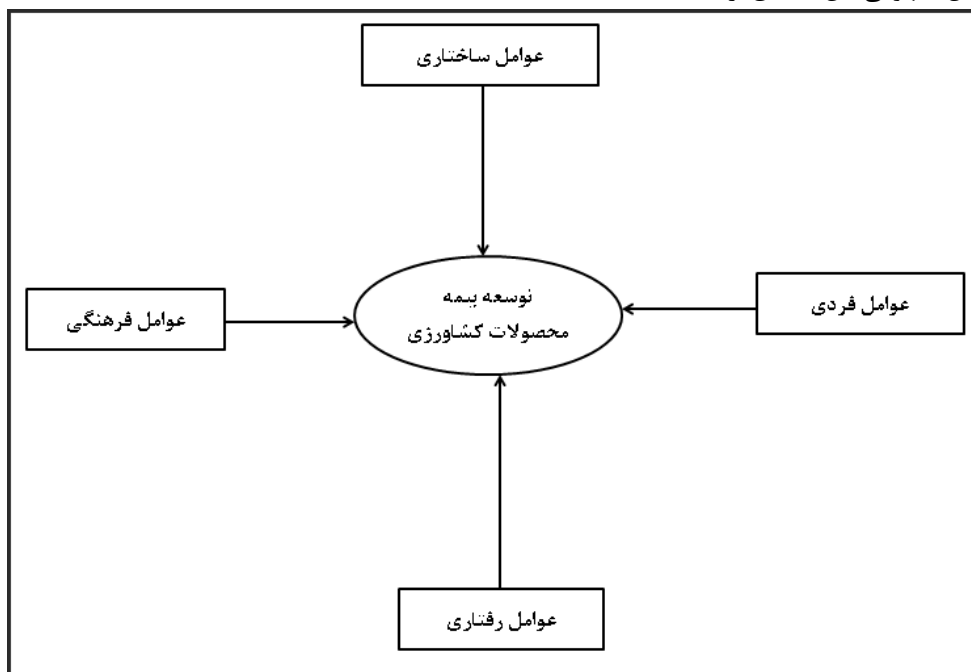
روش تحقیق (فونت B Nazanin - اندازه ۱۲ - پررنگ)

این پژوهش از حیث هدف، توصیفی و از بعد گردآوری داده ها از نوع تحقیقات پیمایشی است و از آنجایی که تمام اهداف این پژوهش در راستای کسب دانش لازم جهت برطرف کردن نیازی مشخص و شناخته شده می باشد، بنابراین روش این پژوهش بر اساس هدف استفاده از تحقیق، کاربردی است. و از بعد زمان، مقطعی است چرا که داده های لازم جهت آزمون فرضیه ها در فاصله زمانی خاصی (مرداد ۱۳۹۴ تا دی ۱۳۹۵) جمع آوری خواهد شد. این پژوهش از حیث هدف، توصیفی و از بعد گردآوری داده ها از نوع تحقیقات پیمایشی است و از آنجایی که تمام اهداف این پژوهش در راستای کسب دانش لازم جهت برطرف کردن نیازی مشخص و شناخته شده می باشد، بنابراین روش این پژوهش بر اساس هدف استفاده از تحقیق، کاربردی است. و از بعد زمان، مقطعی است چرا که داده های لازم جهت آزمون فرضیه ها در فاصله زمانی خاصی (مرداد ۱۳۹۴ تا دی ۱۳۹۵) جمع آوری خواهد شد. به طور کلی دو مجموعه از عوامل در تعریف و تعیین حدود جمعیت وارد می شود، مجموعه ی اول از مقتضیات مساله ناشی می شود زیرا پاسخگویی به هر مساله معینی انتخاب یک جمعیت مناسب به آن را ایجاب می کند: مجموعه ی دوم از محدودیت های علمی ناشی می شود زیرا دامنه ی شمول پژوهش متاثر از امکاناتی است که در اختیار محقق قرار می گیرد (فخرزاده و همکاران، ۱۳۸۹). در این تحقیق کشاورزان زنجان به عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده است. از جدول مورگان برای تخمین حجم نمونه استفاده گردید. که با توجه به تعداد جامعه آماری که نامحدود می باشد، حجم نمونه ۳۸۴ نفر خواهد بود. در ضمن شیوه نمونه گیری در این پژوهش شیوه نمونه گیری تصادفی ساده می باشد. جهت گردآوری اطلاعات در زمینه مبانی نظری و ادبیات پژوهش موضوع، از روش کتابخانه ای، مقالات و کتابها و پایان نامه های مرتبط مورد نیاز استفاده شده است و جهت گردآوری اطلاعات از ابزار فیش تحقیق استفاده شد. به منظور جمع آوری داده ها از روش پیمایشی استفاده شده و از ابزار پرسشنامه استفاده می گردد. پس از آنکه مفاهیم و فرضیه های پژوهش به طور روشن شکل گرفتند و اطلاعات اولیه و ضروری در ارتباط با آنها فراهم و آماده گردید، نوبت به تهیه پرسشنامه رسید. از میان طیف های مختلفی که در ارتباط با تهیه پرسشنامه وجود دارد در این پژوهش از طیف پنج طبقه ای لیکرت (۱ تا ۵) که عدد یک بیانگر کمترین امتیاز و عدد پنج نشان دهنده بیشترین امتیاز می باشد، استفاده شده است. فرضیات این تحقیق عبارتند از:

- ۱- عوامل فردی بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند.
- ۲- عوامل ساختاری بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند.
- ۳- عوامل فرهنگی بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند.
- ۴- عوامل رفتاری بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند.

در شکل ۱ مدل مفهومی این تحقیق ارائه شده است:

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

یافته ها

برای ارزیابی پایایی یا اعتبار هریک از پرسشنامه، با استفاده از نرم افزار SPSS آلفای کرونباخ این پرسشنامه را محاسبه می نمائیم. در این پژوهش برای محاسبه آلفای کرونباخ در همه پرسشنامه ها از ۵۰ نمونه استفاده می شود. در جدول ۱ نتیجه آلفای کرونباخ برای این پرسشنامه ارائه شده است.

جدول ۱: آلفای کرونباخ محاسبه شده پرسشنامه ها

پرسشنامه	تعداد سوال	آلفای کرونباخ
عوامل رفتاری	۶	۰/۷۲۹
عوامل فرهنگی	۸	۰/۷۲۰
عوامل فردی	۶	۰/۸۲۷
عوامل ساختاری	۴	۰/۸۶۳
توسعه بیمه محصولات کشاورزی	۱۲	۰/۸۲۵

در جدول ۱ نتیجه محاسبه آلفای کرونباخ نشان می دهد که پرسشنامه تحقیق از پایایی کافی برخوردار می باشد. در پژوهش حاضر، با توجه به ماهیت فرضیه ها و نوع متغیرها از آزمون های آماری متعددی استفاده شده است. از آمار توصیفی نظیر جداول توزیع فراوانی برای بیان ویژگی های جامعه آماری، از آزمون کولموگورف-اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده ها و آزمون همبستگی و رگرسیون نیز استفاده شد.

تجزیه و تحلیل داده ها برای بررسی صحت و سقم فرضیه در هر نوع پژوهشی از اهمیت خاصی برخوردار است و امروزه در بیشتر پژوهش هایی که مبتنی بر اطلاعات جمع آوری شده از موضوع مورد پژوهش می باشد، تجزیه و تحلیل اطلاعات از

اولین همایش بین المللی و سومین ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

اصلی ترین و مهم ترین بخش های پژوهش محسوب می شود. جامعه آماری این تحقیق کشاورزان و کارشناسان کشاورزی استان زنجان می باشد. از روش تصادفی برای انتخاب نمونه ها استفاده شده و پرسشنامه ها در اختیار ایشان قرار گرفت. از تعداد ۴۰۰ پرسشنامه توزیع شده ۳۶۰ پرسشنامه دریافت شد. بنابراین تعداد حجم نمونه ای که برای محاسبات آماری وارد نرم افزار SPSS می شود برابر با ۳۶۰ خواهد بود. در جدول ۲ تحلیل توصیفی هریک از متغیرهای تحقیق که این متغیرها شامل متغیرهای خود کارآمدی، سختی مسیر، عملکرد شرکت ارائه شده است.

جدول ۲: تحلیل توصیفی

متغیرها	تعداد	محدوده	کمترین	ماکزیمم	جمع	میانگین	انحراف معیار	واریانس
عوامل فردی	۳۶۰	۱۵,۰۰	۱۲,۰۰	۲۷,۰۰	۳۲۷۳,۰۰	۲۰,۸۸۸۹	۲,۹۲۶۹۵	۸,۵۶۷
عوامل رفتاری	۳۶۰	۱۳,۰۰	۱۸,۰۰	۳۱,۰۰	۹۲۴۰,۰۰	۲۵,۶۶۶۷	۳,۱۲۴۱۷	۹,۷۶۰
عوامل ساختاری	۳۶۰	۲۱,۰۰	۲۰,۰۰	۴۱,۰۰	۱۱۷۲۰,۰۰	۳۲,۵۵۵۶	۴,۹۵۳۵۱	۲۴,۵۳۷
عوامل فرهنگی	۳۶۰	۱۹,۰۰	۱۵,۰۰	۳۴,۰۰	۹۰۷۲,۰۰	۲۵,۲۰۰۰	۳,۹۱۸۹۶	۱۵,۳۵۸
توسعه بیمه محصولات کشاورزی	۳۶۰	۲۵,۰۰	۲۱,۰۰	۴۶,۰۰	۱۲۰۹۶,۰۰	۳۳,۶۰۰۰	۵,۸۵۵۸۴	۳۴,۲۹۱

آمار جمعیت شناختی پاسخ دهندگان به پرسشنامه ها در جدول ۳ ارائه شده:

جدول ۳: آمار کلی پاسخ دهندگان به پرسشنامه ها

تحصیلات	سن	جنسیت	میزان سابقه شغلی	وضعیت تاهل	میزان درآمد	سطح زیر کشت	سابقه کشت
زیر دیپلم: ۱۴۴	کمتر از ۲۰: ۸	زن: ۱۶	زیر ۸ سال: ۱۱۲	مجرد: ۴۸	زیر ۲ میلیون: ۱۷۶	زیر ۵ هکتار: ۸۸	زیر ۸ سال: ۱۱۲
دیپلم: ۸۸	۲۰-۳۰: ۱۱۲	مرد: ۳۴۴	۸ تا ۱۵: ۱۳۶	متاهل: ۳۱۲	۲ میلیون تا ۵ میلیون: ۱۱۲	۵ الی ۲۰ هکتار: ۱۸۴	۸ تا ۱۵: ۱۵۲
لیسانس: ۸۸	۳۰-۴۰: ۱۳۶		۱۵ تا ۲۳: ۳۲		۵ میلیون تا ۱۰ میلیون: ۶۴	۲۰ الی ۵۰ هکتار: ۸۰	۱۵ تا ۲۳: ۶۴
لیسانس به بالا: ۴۰	۴۰-۵۰: ۵۶		بیشتر از ۲۳: ۸۰		۱۰ میلیون به بالا: ۸	۵۰ هکتار به بالا: ۸	بیشتر از ۲۳: ۳۲
	۵۰ به بالا: ۴۸						
جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰	جمع: ۳۶۰

در جدول ۳ خصوصیات جامعه شناختی پاسخ دهندگان به پرسشنامه‌ها می‌باشد که این خصوصیات شامل تحصیلات، سن، جنسیت و سابقه کار می‌باشد که مجموع پاسخ دهندگان ۹۲ نفر می‌باشد. برای بررسی نرمال بودن داده‌ها از آزمون کلموگروف اسمیرنوف استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول زیر ارائه شده است. جدول ۴: نتیجه آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن داده‌ها

مولفه‌ها	کلموگروف اسمیرنوف		
	مقدار آماری	درجه آزادی	شاخص معنادارای
عوامل فردی	.۱۳۶	۳۶۰	۰,۰۰۰
عوامل رفتاری	.۱۲۸	۳۶۰	۰,۰۰۰
عوامل ساختاری	.۱۰۰	۳۶۰	۰,۰۰۰
عوامل فرهنگی	.۱۴۶	۳۶۰	۰,۰۰۰
توسعه بیمه محصولات کشاورزی	.۰۸۴	۳۶۰	۰,۰۰۰

اگر سطح معناداری در آزمون کلموگروف اسمیرنوف که در جدول ۴ با شاخص معنا داری نمایش داده می‌شود بیشتر از ۰,۰۵ باشد می‌توان داده‌ها را با اطمینان بالایی نرمال فرض کرد. در غیر این صورت نمی‌توان گفت که داده‌ها توزیعشان نرمال است. با توجه به جدول فوق و مقادیر سطح معناداری برای متغیرهای خود کارآمدی، خودکنترلی، سختی مسیر، عملکرد شرکت می‌توان گفت که نرمال نیستند. بنابراین باید در ادامه کار از روش‌های ناپارامتریک همچون آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده شود.

آزمون فرضیه اصلی اول

عوامل فردی بر انواع توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند. برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده می‌کنیم. در جدول زیر آزمون همبستگی اسپیرمن ارائه شده است.

جدول ۵: آزمون همبستگی اسپیرمن بین عوامل فردی و توسعه بیمه

	عوامل فردی	توسعه بیمه
عوامل فردی	ضریب همبستگی	.۱۳۶
	سطح معنا داری	۰,۰۱۱
	تعداد	۳۶۰
توسعه بیمه	ضریب همبستگی	.۱۳۶
	سطح معنا داری	۰,۰۱۱
	تعداد	۳۶۰

در جدول بالا ضریب همبستگی بین دو متغیر عوامل فردی و توسعه بیمه محصولات کشاورزی ۰,۱۳۶ می‌باشد و سطح معنا داری آن ۰,۰۱۱ می‌باشد و چون سطح معنا داری از ۵ صدم کوچکتر است پس در نتیجه همبستگی بین دو متغیر عوامل

اولین همایش بین المللی و سومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

فردی و توسعه بیمه محصولات کشاورزی پذیرفته می شود و نتیجه آزمون همبستگی نشان می دهد که فرضیه شماره یک تایید می شود، در نتیجه با احتمال ۹۵ درصد رابطه معناداری بین عوامل فردی و توسعه بیمه محصولات کشاورزی وجود دارد.

آزمون فرضیه اصلی دوم

عوامل رفتاری بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند.

برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده می کنیم. در جدول زیر نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن ارائه شده است.

جدول ۶: نتیجه آزمون همبستگی اسپیرمن برای عوامل رفتاری و توسعه بیمه

		عوامل رفتاری	توسعه بیمه
عوامل رفتاری	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	۰,۶۳
	شاخص	.	۰,۲۳۳
	تعداد	۳۶۰	۳۶۰
توسعه بیمه	ضریب همبستگی	۰,۶۳	۱,۰۰۰
	شاخص	۰,۲۳۳	.
	تعداد	۳۶۰	۳۶۰

در جدول ۴-۱۹ ضریب همبستگی بین دو متغیر عوامل رفتاری و توسعه بیمه محصولات کشاورزی ۰,۶۳ و مثبت بودن ضریب به معنای وجود رابطه مستقیم بین دو متغیر است و سطح معنای آن ۰,۲۳۳ می باشد و چون سطح معنای داری از ۵ صدم بزرگتر است پس در نتیجه همبستگی بین دو متغیر عوامل رفتاری و توسعه بیمه محصولات کشاورزی پذیرفته می شود و نتیجه آزمون همبستگی نشان می دهد که فرضیه دوم تایید نمی شود، در نتیجه رابطه معناداری بین عوامل رفتاری و توسعه بیمه محصولات کشاورزی وجود ندارد.

آزمون فرضیه اصلی سوم

عوامل فرهنگی بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند.

برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده می کنیم. در جدول زیر نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن ارائه شده است.

جدول ۷: نتیجه آزمون همبستگی اسپیرمن برای عوامل فرهنگی و توسعه بیمه

		عوامل فرهنگی	توسعه بیمه
عوامل فرهنگی	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	۰,۳۲۷
	سطح معنای داری	.	۰,۰۰۰
	تعداد	۳۶۰	۳۶۰
توسعه بیمه	ضریب همبستگی	۰,۳۲۷	۱,۰۰۰
	سطح معنای داری	۰,۰۰۰	.
	تعداد	۳۶۰	۳۶۰

در جدول بالا ضریب همبستگی بین دو متغیر عوامل فرهنگی و توسعه بیمه محصولات کشاورزی ۰,۳۲۷ و مثبت بودن ضریب به معنای وجود رابطه مستقیم بین دو متغیر است و سطح معنای داری آن ۰,۰۰۰ می باشد و چون سطح معنای داری از ۱ صدم

اولین همایش بین المللی و سومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

کوچکتر است پس در نتیجه همبستگی بین دو متغیر عوامل فرهنگی و توسعه بیمه محصولات کشاورزی پذیرفته می شود و نتیجه آزمون همبستگی نشان می دهد که فرضیه شماره سوم تایید می شود، در نتیجه با احتمال ۹۹ درصد رابطه معناداری بین عوامل فرهنگی و توسعه بیمه محصولات کشاورزی وجود دارد.

آزمون فرضیه اصلی چهارم

عوامل ساختاری بر توسعه بیمه محصولات کشاورزی تاثیر معنی داری دارند. برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی اسپیرمن استفاده می کنیم. در جدول زیر نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن ارائه شده است.

جدول ۸: نتیجه آزمون همبستگی اسپیرمن برای عوامل ساختاری و توسعه بیمه

		توسعه عوامل	نوع بیمه
		ساختاری	
عوامل ساختاری	ضریب همبستگی	۱,۰۰۰	۰,۳۸۳
	سطح معنا داری		۰,۰۰۰
	تعداد	۳۶۰	۳۶۰
توسعه بیمه	ضریب همبستگی	۰,۳۸۳	۱,۰۰۰
	سطح معنا داری	۰,۰۰۰	
	تعداد	۳۶۰	۳۶۰

در جدول بالا ضریب همبستگی بین دو متغیر عوامل ساختاری و توسعه بیمه محصولات کشاورزی ۰,۳۸۳. و مثبت بودن ضریب به معنای وجود رابطه مستقیم بین دو متغیر است و سطح معنا داری آن ۰,۰۰۰ می باشد و چون سطح معنا داری از ۱ صدم کوچکتر است پس در نتیجه همبستگی بین دو متغیر عوامل ساختاری و توسعه بیمه محصولات کشاورزی پذیرفته می شود و نتیجه آزمون همبستگی نشان می دهد که فرضیه چهارم تایید می شود، در نتیجه با احتمال ۹۹ درصد رابطه معناداری بین عوامل ساختاری و توسعه بیمه محصولات کشاورزی وجود دارد.

مدل رگرسیونی تحقیق

در جداول زیر نتیجه آزمون رگرسیون چند متغیره تحقیق ارائه شده است:

جدول ۹: خلاصه آزمون رگرسیون

مدل	ضریب رگرسیون	ضریب تبیین	ضریب رگرسیون استاندارد شده	خطای استاندارد	تغییرات آماری				شاخص دوربین- واتسون	
					تغییرات مربع ضریب رگرسیون	تغییرات شاخص F	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم		
۱	۰,۵۲۱	۰,۲۷۱	۰,۲۶۳	۵,۰۲۷۴۵	۰,۲۷۱	۳۳,۰۱۳	۴	۳۵۵	۰,۰۰۰	۱,۸۱۱

اولین همایش بین المللی و سومین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

همان طور که در جدول بالا مشاهده می شود، مقدار دوربین - واتسون برابر با ۱,۸۱۱ شده است، بنابراین فرض استقلال داده ها برای آزمون رگرسیون تایید می گردد و نتایج این رگرسیون قابل قبول و معتبر است.

جدول ۱۰: جدول تجزیه واریانس

شاخص معنی داری	F محاسبه شده	میانگین مربعات	درجه آزادی	مجموع مربعات	مدل
۰,۰۰۰	۳۳,۰۱۳	۸۳۴,۴۲۱	۴	۳۳۳۷,۶۸۶	رگرسیون
		۲۵,۲۷۵	۳۵۵	۸۹۷۲,۷۱۴	باقیمانده
			۳۵۹	۱۲۳۱۰,۴۰۰	مجموع

جدول ۱۱: نتیجه آزمون رگرسیون برای تعیین ضرایب مدل

مدل	ضریب استاندارد شده		ضریب	تی استیودنت محاسبه شده	شاخص معنی داری
	خطا استاندارد	ضریب رگرسیون			
عدد ثابت	۲,۸۷۴	۷,۹۷۵		۲,۷۷۵	۰,۰۰۶
عوامل فرهنگی	۰.۸۱	۰.۵۵۸	۰.۳۷۳	۶,۹۰۶	۰,۰۰۰
عوامل فردی	۰.۹۳	۰.۲۸۶	۰.۱۴۳	۳,۰۶۷	۰.۰۰۲
عوامل ساختاری	۰.۵۹	۰.۲۴۶	۰.۲۰۸	۴,۱۵۳	۰,۰۰۰

خطاها دارای توزیع نرمال با میانگین صفر هستند، بنابراین فرض نرمال بودن خطاها تایید می گردد و در نتیجه این آزمون رگرسیون از اعتبار برخوردار بوده و نتایج آن قابل قبول خواهد بود. بر اساس جداول بالا می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۹ درصد عوامل فرهنگی، عوامل فردی و عوامل ساختاری متغیرهای مناسبی برای توسعه بیمه محصولات کشاورزی می باشند. ضریب تبیین محاسبه شده نشان می دهد که متغیرهای مستقل این فرضیه توانایی پیش بینی حدوداً ۲۷ درصد از متغیر وابسته را دارا می باشند. اینک می توان مدل رگرسیونی را ارائه نمود:

$$Y = 7.975 + 0.558X_1 + 0.286X_2 + 0.246X_4$$

در این مدل:

Y = توسعه بیمه محصولات کشاورزی

X_1 = عوامل فرهنگی

X_2 = عوامل فردی

X_3 = عوامل ساختاری

و ۷,۹۷۵ عدد ثابت معادله می باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

امید و انگیزه افراد برای فعالیت و پیشبرد امور خود و جامعه شان امری است فردی که تنها در ویژگی‌های روانی و شخصیتی افراد ریشه دارد یا فرهنگ و شرایط اجتماعی. از طرفی بیمه محصولات کشاورزی از اهمیت بالایی برخوردار است و از شاخص‌های توسعه به شمار می‌رود که دارای مزیت‌هایی همچون: اطمینان بخشی به کشاورزان، جلوگیری از نوسان‌های شدید درآمدی، بهبود موقعیت اعتباری کشاورزان، افزایش خودباوری و خوداتکایی کشاورزان، ترویج روحیه تعاونی از راه تشویق خودیاری و کمک‌رسانی جمعی، کاهش هزینه‌های دولتی، ایجاد ثبات قیمت‌ها از راه تعادل بخشیدن در عرضه و حفظ موقعیت و جایگاه کشاورز می‌باشد لذا با شناخت از وضعیت فرهنگ جامعه هدف و افرادی که در آن فرهنگ پرورش یافته اند گام موثری در توسعه بیمه محصولات کشاورزی برداشت که نتیجه بررسی نیز این مهم را نشان می‌دهد.

همانطوری که اشاره شد عوامل ساختاری در برگیرندگی، فاصله‌ی کشاورز با بانک یا صندوق بیمه که بیانگر میزان فاصله‌ی واحد مربوط تا نزدیکترین بانک و یا صندوق بیمه

و انبوهی و مقررات بوروکراسی و پیچیدگی فرآیند اداری بیمه‌ی محصولات، کشاورزی مشکلات موجود در قوانین و مقررات بیمه‌ی محصولات کشاورزی، نحوه‌ی تنظیم و عقد قرارداد میزان حق بیمه می‌باشد لذا هر مقدار که عوامل ساختاری از جایگاه مطلوبی برخوردار باشد در توسعه بیمه نقش مثبتی خواهند داشت بنابراین با بررسی این متغیرها نتایج بر مثبت بودن بررسی اشاره نموده است.

فرهنگ عبارت بود از آن چیزی که مردم با آن زندگی می‌کنند در برخی تعاریف، فرهنگ دربرگیرنده‌ی اعتقادات، ارزشها و اخلاق و رفتارهای متأثر از این سه، و همچنین آداب و رسوم و عرف یک جامعه معین تعریف می‌شود. در گونه‌ای دیگر از تعاریف، آداب و رسوم شالوده اصلی فرهنگ تلقی می‌شود و صرفاً ظواهر رفتارها، بدون در نظر گرفتن پایه‌های اعتقادی آن، به عنوان فرهنگ یک جامعه معرفی می‌گردد لذا با توجه به تعاریف فوق در توسعه محصول یا ایده جدید در فرهنگهای مختلف باید عوامل فوق را مد نظر داشت حال توسعه بیمه محصولات کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار است.

همان طوری که اشاره شد شخصیت، حالت پویایی در سیستم روانشناسی فرد است که مشخص کننده رفتار و تفکرات خاص او است. شخصیت مرکب از ویژگیهای درونی است و در ورای رفتارهای خاص قرار دارد. در واقع تمایلات آدمی شخصیت وی را تشکیل می‌دهند و هنگامی که با محرکی مناسب برانگیخته شود واکنشهایی را موجب می‌شود که به کمک آن‌ها شخصیت فرد قابل تشخیص است. ولی در پذیرش یا توسعه بیمه محصولات کشاورزی نقش چندانی ندارد چرا که با پیشرفت جوامع چه کوچک و چه بزرگ افراد رفتار خود را در راستای آن تغییر خواهند داد.

با توجه به نتایج تحقیق می‌توان پیشنهادهای زیر را ارائه نمود:

- به مدیران جهاد کشاورزی پیشنهاد می‌شود در راستای ارتقاء سطح آموزش کشاورزان اقدامات لازم به کمک آموزش و پرورش، نهضت سوادآموزی و اداره ترویج کشاورزی معمول فرماید.
- به وزارت جهاد کشاورزی پیشنهاد می‌شود که راهکارهایی اتخاذ نمایند تا از کوچک شدن اراضی کشاورزی جلوگیری شود.
- پیشنهادی گردد تا حمایت‌های مناسب در زمینه افزایش کشاورزان عمده کار صورت پذیرد.
- به مسئولان پیشنهادی شود که مزایای بیمه محصولات کشاورزی را آموزش دهند تا کشاورزان نسبت به کشاورزی ایمنی ترغیب شوند.
- پیشنهاد می‌گردد دوره‌های آموزشی لازم جهت ارتقاء سطح دانش فنی کشاورزان از طریق اداره ترویج کشاورزی با همکاری بخش‌داری‌ها صورت پذیرد.

اولین همایش بین المللی و سومین ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

- پیشنهاد می شود فرمت و محتوای قرارداد بیمه محصولات کشاورزی به زبان ساده تنظیم گردد.
- توصیه می شود نسبت به فرهنگ سازی بیمه محصولات کشاورزی و ارتقاء استنباط مشترک کشاورزی از بیمه محصولات کشاورزی اقدام شود.
- توصیه می شود در راستای ارتقاء فرهنگ بیمه محصولات کشاورزی، صندوق بیمه محصولات کشاورزی همکاری لازم را با رادیو و تلویزیون در جهت تولید برنامه های محلی مورد نیاز و مرتبط با موضوع داشته باشند.
- به مسئولان پیشنهاد می شود که اطلاع رسانی و آموزش نسبت به بیمه محصولات کشاورزی را توسعه دهند.
- پیشنهاد می شود نسبت به ارتقاء ادراک کشاورزان در خصوص بیمه محصولات کشاورزی اقدام شود از طریق اطلاع رسانی، تبلیغات و آموزش های لازم.
- پیشنهاد می شود نسبت به اشتراک اطلاعات در بین کشاورزان از طریق آگهی و ایجاد شبکه تلگرام در خصوص بیمه محصولات کشاورزی اقدام شود.
- پیشنهاد می شود افرادی که دچار خسارات شده اند و صندوق، خسارات آن ها را جبران نموده در روزنامه های محلی مصاحبه داشته باشند.
- پیشنهاد می گردد نسبت به ساده سازی قوانین و مقررات بیمه محصولات کشاورزی اقدام شود.
- پیشنهاد می گردد نسبت به ایجاد شعبات بیمه و بانک کشاورزی در محل های مناسب اقدام گردد.
- پیشنهاد می گردد در راستای توسعه بیمه محصولات کشاورزی، فرآیند اداری جبران خسارات کوتاه شده و بهبود یابد.
- به مسئولان پیشنهاد می گردد که راهبردهایی برای سهولت فرآیند بیمه محصولات کشاورزی و بازپرداخت خسارت اتخاذ نمایند.
- به دولت و مجلس پیشنهاد می شود که قوانین بیمه محصولات کشاورزی را دقیق تر و پرسش نامه های آن را گسترده تر نمایند.
- به مسئولان پیشنهاد می شود که شرکت های بیمه را ترغیب کنند تا دسترسی کشاورزان به نمایندگی های خود را تسهیل نمایند.

۱۴

منابع

۱. کرباسی، علی. (۱۳۹۰) بررسی نگرش کشاورزان و عوامل موثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی. مجموعه مقالات همایش بیمه محصولات کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه گذاری، بانک کشاورزی ایران.
۲. کرمی، آرش. (۱۳۹۰) بررسی عوامل مؤثر بر احتمال پذیرش بیمه محصولات گندم در استان کهگیلویه و بویراحمد، مجله اقتصاد کشاورزی، جلد ۵، شماره ۲.
۳. محمدی، یاسر، رفیعی، حسن، و ایروانی، هادی. (۱۳۹۲) بررسی عوامل مؤثر بر تقاضای بیمه محصولات منتخب زراعی در شهرستان زرین دشت استان فارس، فصلنامه پژوهش و سازندگی در زراعت و باغبانی، شماره ۸۱.

اولین همایش بین‌المللی و سومین ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی

۱۳ اردیبهشت ۹۶ - دانشگاه تهران

۴. یزدان پناه، محمد، زمانی، رضا، رضایی مقدم، کاوه. (۱۳۸۹) رضایتمندی کشاورزان از بیمه محصولات کشاورزی: کار د تحلیل مسیر، مجله اقتصاد کشاورزی و توسعه، شماره ۶۶ صص ۲۹-۳۱.
۵. نعیمی نظام آبادی، محمد. (۱۳۸۸)؛ بررسی عوامل موثر بر گسترش و توسعه بیمه کشاورزی. پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت. دانشکده مدیریت دانشگاه تهران. صص ۲۴-۲۸.
۶. کهنسال، مهدی . حسین زاده، رضا. (۱۳۸۸)؛ بررسی نقش بیمه در تولید گندم. فصلنامه بیمه و کشاورزی. سال شوم. شماره ۱۲، ۱۱. ۳۵-۵۲.
۷. شاهنوشی، ناصر. رفیعی دارایی، هادی. عدالتیان، علی. (۱۳۹۰)؛ بررسی عوامل ساختاری و عملکردی موثر بر رضایت بیمه‌گذاران از بیمه محصولات کشاورزی. مطالعه‌ی موردی استان خراسان رضوی. اقتصاد کشاورزی. شماره ۱. ۱۰۳-۱۲۱.
۸. قلاوند، کامبیز. (۱۳۹۱)؛ بررسی عوامل موثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در میان کشاورزان گندمکار استان های تهران و مازندران. فصلنامه بیمه کشاورزی. شماره ۱۱. ۴۹-۶۱.

Demographic, behavioral, structural and cultural influencing the development of agricultural insurance

Abstract

One factor that distinguishes agricultural insurance from other insurance companies look at government officials and insurance policyholders to agriculture. Both the officials and policyholders in the insurance sector as a support tool and not a financial risk management by insurers know. In other words, in the minds of the people distinction between subsidies to manufacturers, often with the aim of increasing the well-being and financial assistance to producers for Insurance is a bilateral contract between the manufacturer as the insured and the insurer's fund for the purpose of risk management is carried out there. This research method in terms of the tools A questionnaire was used descriptive survey, and since all the goals of this research in order to Business knowledge necessary to meet the needs identified and recognized. Thus, this study is based on The objective is applied. Given that this study ranged Persian date Dey 1395 Persian date Aban 1394 so done, the cross-sectional study considered. In this study, both library and field method was used In the library by using the tool note taking and in the field to collect data from the questionnaire will be action. The study used a questionnaire to collect data through Complete elderly person. The study population, farmers Zanjan city. This is the first test for normality of variables was performed according to the method KS Was calculated, none of the data were not normal and Student's t-test showed that there is a significant difference between the variables in the farming community as well as the results of Spearman correlation test Showed that all hypothesis and accepted and only the fourth sub-hypothesis was rejected and the regression model Research suggests that cultural factors, personal factors and structural factors for the development of insurance variables Agricultural products are. And finally Friedman test showed that there is a significant difference between the variables and significant relationship with each other on the basis of structural factors and personal factors with the lowest score is the highest score.

Keywords: Demographic, cultural, structural factors, economic factors, development agricultural insurance